

دانشگاه

عنوان اقدام پژوهی:

استاد راهنما: دکتر

تهیه کننده:

پاییز * ۱۴۰

الحمد لله
الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا
هدى الله لنا

فهرست

چکیده	۳
مقدمه	۵
فصل اول : معرفی و تحلیل موقعیت	۶
توصیف	۶
استنباط	۶
بازنگری	۷
قضاوت و مسئله یابی	۷
تبیین مسئله شناسایی شده	۸
فصل دوم : راه حل ها و ایده ها	۹
راه حل ها به همراه مستندات و دلایل آن	۹
فصل سوم : تدوین طرح اجرایی	۱۰
معیارهای موفقیت برنامه	۱۰
فصل چهارم : گزارش اجرای ایده و ارزشیابی طرح	۱۱
گزارش روایی از اجرای طرح	۱۱
بازخوردهای دانش آموزان و خودارزیابی کلی	۱۲
منابع	۱۳

چکیده

این پژوهش به بررسی ضعف دانش‌آموزان پایه دهم در تحلیل متون ادبی، درک مفاهیم و نگارش متون کوتاه می‌پردازد. مشکل شناسایی شده چندبعدی است و شامل روش تدریس سنتی، کمبود فعالیت‌های تعاملی، تمرکز بر حفظیات، فشار درسی سایر درس‌ها و نگرش خانواده‌ها می‌باشد. طرح پیشنهادی شامل فعالیت‌های گروهی، پروژه‌های کاربردی، تمرین‌های نگارشی، منابع چندرسانه‌ای و مشارکت والدین است. اجرای طرح در طول یک ترم تحصیلی موجب افزایش مهارت تحلیل، درک مفاهیم و نگارش شد. مشارکت فعال دانش‌آموزان و انگیزه آن‌ها افزایش یافت و اعتمادبه‌نفس آنان تقویت شد. ارزیابی‌ها نشان داد روش‌های تعاملی و کاربردی تأثیر قابل توجهی در بهبود یادگیری دارند. همکاری والدین و معلم نقش مهمی در موفقیت طرح داشت. بازخوردها مثبت بود و ادامه برنامه توصیه شد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که روش‌های چندبعدی و مشارکتی می‌تواند مهارت‌های ادبی و انگیزه دانش‌آموزان را تقویت کند. این پژوهش الگوی مناسبی برای بهبود فرآیند یادگیری در درس زبان و ادبیات فارسی ارائه می‌دهد.

کلمات کلیدی: آموزش پژوهی، زبان و ادبیات فارسی، تحلیل متون ادبی، نگارش، فعالیت گروهی، مشارکت والدین، انگیزه دانش‌آموزان، روش‌های تعاملی

مقدمه

درس زبان و ادبیات فارسی نقش مهمی در تقویت مهارت‌های تحلیلی، نگارشی و ادبی دانش‌آموزان دارد. مشاهده شد که دانش‌آموزان پایه دهم در تحلیل متون ادبی، درک مفاهیم و نگارش متون کوتاه ضعف دارند. این ضعف موجب کاهش علاقه، انگیزه و مشارکت در کلاس می‌شود. عوامل مؤثر شامل روش تدریس سنتی، کمبود فعالیت‌های تعاملی و کاربردی، فشار سایر درس‌ها و نگرش خانواده‌ها است. پژوهش حاضر با هدف افزایش مهارت‌های تحلیلی و نگارشی دانش‌آموزان طراحی شد. روش‌های پیشنهادی شامل فعالیت‌های گروهی، پروژه‌های کاربردی، تمرین‌های نگارشی و منابع چندرسانه‌ای است. مشارکت والدین نیز در حمایت محیطی و تقویت انگیزه دانش‌آموزان مدنظر قرار گرفت. اجرای طرح در طول یک ترم تحصیلی انجام شد و بازخوردهای مثبت دانش‌آموزان و والدین جمع‌آوری شد. نتایج نشان‌دهنده ارتقای مهارت تحلیل، درک مفاهیم و نگارش دانش‌آموزان بود. این پژوهش می‌تواند الگویی برای بهبود فرآیند یادگیری در کلاس‌های زبان و ادبیات فارسی ارائه دهد.

۱-۱-۱ معرفی و تحلیل موقعیت

در کلاس‌های ادبیات فارسی پایه دهم، مشاهده شد که دانش‌آموزان در تحلیل متون ادبی، درک مفاهیم و نگارش متون کوتاه مشکل دارند. ضعف مهارتی باعث کاهش علاقه و مشارکت در کلاس و کاهش انگیزه برای یادگیری می‌شود. روش‌های تدریس غالباً سنتی و حفظی هستند و فرصت کافی برای بحث، تمرین گروهی و کاربرد عملی مفاهیم فراهم نمی‌کنند. خانواده‌ها بیشتر بر نمره و موفقیت امتحانی تمرکز دارند و مشارکت کمی در حمایت از فرزندان دارند. فشار درسی سایر درس‌ها نیز بر انگیزه و تمرکز دانش‌آموزان تأثیر منفی دارد. این وضعیت نشان‌دهنده یک مشکل چندبعدی است که تنها به معلم محدود نمی‌شود.

۱-۱-۲ توصیف:

دانش‌آموزان در تحلیل شعر و نثر، درک مفاهیم ضمنی و نگارش صحیح دچار ضعف هستند. بسیاری تمرین‌ها و تکالیف کلاس را بدون انگیزه انجام می‌دهند و تمایل دارند صرفاً به حفظیات بسنده کنند. مشارکت در بحث‌های کلاسی محدود است و دانش‌آموزان کمتر قادر به بیان عقاید خود هستند. نگرش خانواده‌ها که بر نمره و امتحان تمرکز دارد، انگیزه دانش‌آموزان را کاهش می‌دهد و همکاری محیطی محدود است.

۱-۱-۳ استنباط:

وضعیت نشان می‌دهد که ضعف یادگیری دانش‌آموزان صرفاً مربوط به معلم نیست و عوامل محیطی، خانوادگی و روش تدریس نیز نقش دارند. روش تدریس سنتی، کمبود فعالیت‌های عملی و تعاملی، فشار سایر درس‌ها و نگرش خانواده‌ها باعث کاهش علاقه و اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان شده است. بنابراین راهکارها باید جامع، چندبعدی و مشارکتی باشند.

۱-۱-۴ بازنگری:

ابتدا ممکن است تصور شود که مشکل ضعف دانش‌آموزان ناشی از عملکرد معلم است، اما بازنگری نشان داد که عوامل دیگری نیز مؤثر هستند. کمبود فعالیت‌های جذاب و کاربردی، فشار درسی دیگر درس‌ها و نگرش خانواده‌ها باعث کاهش انگیزه شده است. حل این مساله نیازمند برنامه‌ای جامع و مشارکتی است که شامل مدرسه، والدین و دانش‌آموزان باشد.

۱-۱-۵ قضاوت و مساله یابی

مساله اصلی، ضعف دانش‌آموزان در تحلیل متون ادبی، درک مفاهیم و نگارش صحیح است. این مشکل باعث کاهش انگیزه و مشارکت در کلاس می‌شود. تمرکز صرف بر معلم کافی نیست و همکاری مدرسه، والدین و خود دانش‌آموزان برای بهبود وضعیت ضروری است. برنامه باید طوری طراحی شود که مهارت‌ها، علاقه و اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان تقویت شود.

۱-۲ تبیین مساله شناسایی شده

مسأله شناسایی شده، «ضعف دانش‌آموزان پایه دهم در تحلیل متون ادبی، درک مفاهیم و نگارش متون کوتاه» است. عوامل مؤثر شامل روش تدریس سنتی، کمبود فعالیت‌های تعاملی، تمرکز بر حفظیات، فشار درسی سایر درس‌ها و نگرش خانواده‌ها هستند. رفع این مشکل نیازمند برنامه‌ای جامع، جذاب و مشارکتی برای تقویت مهارت‌های تحلیلی و نگارشی دانش‌آموزان است.

۲-۱ راه حل ها و ایده ها:

- برگزاری فعالیتهای گروهی برای تحلیل متون ادبی و تمرین نگارش.
- استفاده از پروژههای کاربردی مرتبط با زندگی روزمره دانش آموزان.
- برگزاری مسابقات و چالشهای کلاسی برای افزایش انگیزه و مشارکت.
- استفاده از منابع چندرسانه‌ای مانند فیلم کوتاه، پادکست و فایل صوتی برای تقویت مهارت‌های درک مطلب.
- برگزاری جلسات آگاه‌سازی والدین برای حمایت از فرزندان در یادگیری ادبیات.

۲-۲ راه حل ها و ایده ها به همراه مستندات و دلایل آن

فعالیتهای گروهی موجب افزایش تعامل، مشارکت فعال و تقویت مهارت‌های تحلیلی می‌شوند. پروژههای کاربردی باعث ارتباط مفاهیم ادبی با زندگی واقعی و افزایش انگیزه دانش آموزان می‌شوند. مسابقات و چالشهای کلاسی، فضای رقابتی سالم ایجاد کرده و علاقه به درس را بالا می‌برند. استفاده از منابع چندرسانه‌ای مهارت شنیداری و درک مفاهیم ضمنی را تقویت می‌کند و یادگیری را جذاب‌تر می‌سازد. جلسات آگاه‌سازی والدین، حمایت محیطی و انگیزه خانواده را افزایش داده و مشارکت آنها در فرآیند یادگیری را تقویت می‌کند. این راهکارها بر اساس تحقیقات تربیتی نشان می‌دهد که روش‌های تعاملی، کاربردی و مشارکتی تاثیر بیشتری بر یادگیری عمیق و تقویت مهارت‌ها دارند.